

4. Наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16.11.2012 № 114/1042/516/1199/936/1687/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0114900-12>

5. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 № 3477-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 30 . Ст. 260.

6. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 грудня 1992 року № 2135-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 22. Ст. 303.

Ушник Даниїл, здобувач вищої освіти факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Телійчук Віталій Григорович, доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, доцент

НАУКОВА ДЕФІНІЦІЯ ПОНЯТТЯ СИЛИ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Розглядаючи діяльність держави, її правових інститутів і органів правопорядку, спрямовану на протидію злочинним проявам у суспільстві, можна констатувати, що пріоритетним напрямком діяльності поліції під час здійснення кримінальної політики держави є протидія та викорінення злочинності [1]. Зокрема, в чинному законодавстві України у більшості нормативних актів саме вказане передбачає основним завданням правоохоронних органів, в тому підрозділів Національної поліції. Так, Закон України «Про Національну поліцію» визначає як пріоритетні напрямки діяльності вказаного органу: пріоритет превентивної діяльності над правоохоронною; максимальне дотримання принципу законності; комплексне використання всіх можливостей для протидії злочинності; забезпечення рівності всіх фізичних та юридичних осіб перед законом; а також надання поліцією в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які внаслідок надзвичайних ситуацій або певних життєвих обставин

потребують такої допомоги; міжнародне та взаємне співробітництво держав у забезпеченні протидії злочинності [1].

Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» передбачає, що досягнення завдання ОРД відбувається шляхом використання сил, засобів та заходів оперативно-розшукової діяльності [3], однак у вказаному законі поняття «сили оперативно-розшукової діяльності» не розшифровується, а лише надається перелік суб'єктів такої діяльності. Вважаємо, що вказане пов'язано з тим, що термін «сили» використовується для позначення певної групи осіб, що є суб'єктами тої чи іншої діяльності. Наприклад, відзначимо, що відповідно до тлумачного словника термін «сили» в контексті певної групи осіб потрібно розуміти як:

- люди, що вхлюдають до якого-небудь виробничого колективу, до певної професії чи, займаються якоюсь спорідненою працею або діяльністю;
- частина суспільства або суспільна група, що характеризується певними ознаками або спрямованістю у своїй діяльності, своїх намірах;
- озброєні війська [4].

На думку, Я. Ю. Кондратьєва до сил оперативно-розшукової діяльності належать: - посадові особи підрозділів кримінальної поліції, які функціонують відповідно до оперативно-розшукового законодавства (ст. 5 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність») і здійснюють загальне керівництво даною діяльністю на чолі з міністром внутрішніх справ України та його першими заступниками;

- начальники територіальних підрозділів МВС, їх заступники з оперативної роботи, уповноважені на здійснення оперативно-розшукової діяльності;
- керівники та оперативний склад оперативних підрозділів зазначених органів; - начальники міських, районних управлінь і відділів внутрішніх справ та їх заступники, які є начальниками кримінальної поліції;
- працівники оперативних підрозділів кримінальної поліції, які мають відповідний допуск до ОРД;
- особи, які конфіденційно співпрацюють з оперативними підрозділами кримінальної поліції, у тому числі гласні та негласні, штатні та позаштатні працівники [5, с. 234].

Ю.Б. Чупилкин зазначає, що сили оперативно-розшукової діяльності – це штатні легальні і негласні (зашифровані) співробітники органів, які здійснюють ОРД, а також працівники допоміжних підрозділів, конфіденти і позаштатні співробітники [6].

Водночас, такі вітчизняні вчені як І.В. Сервецький та А.В. Дашко визначають, що відповідно до Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» сили, які беруть участь у спеціальних оперативно-розшукових операціях, слід розглядати як складну керовану систему з усіма загальними закономірностями, властивими керованим системам, як управлінський блок

варто розглядати керівника операції, а оперативні групи – як керовані підсистеми з властивими їм особливостями [7, с. 43].

Таким чином, підсумовуючи наведене можна дійти висновку, що:

1) відповідно до чинного законодавства термін «сили оперативно-розшукової діяльності» використовується для позначення певного кола осіб, що залучаються до здійснення оперативно-розшукової діяльності;

2) Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність» не розмежовується фактично визначення суб'єктів оперативно-розшукової діяльності та сили оперативно-розшукової діяльності, однак аналізуючи положення ст. 5, 7, 8 та 14 вказаного Закону можна дійти висновку, що поняття «сили оперативно-розшукової діяльності» є ширшим ніж «суб'єкти оперативно-розшукової діяльності» та охоплює останнє;

3) в загальному вигляді дефініцію «сили оперативно-розшукової діяльності підрозділів Національної поліції» слід розуміти як узагальнююче поняття, що охоплює собою всі категорії осіб, які безпосередньо виконують оперативно-розшукові та кримінальні процесуальні завдання або залучаються уповноваженими підрозділами для сприяння чи безпосереднього виконання означених завдань.

1. Кондратьев Я. Ю. Теоретичні, правові та оперативно-тактичні засади запобігання злочинам оперативними підрозділами кримінальної міліції : монографія. К., 2004. 444 с.

2. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 23.11.2020).

3. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 р. № 2135-XI. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2135-12> (дата звернення: 23.11.2020).

4. «Сила». Словник української мови. Тлумачний словник. URL: <http://sum.in.ua/s/syla> (дата звернення: 23.11.2020).

5. Кондратьев Я. Ю. Теоретичні, правові та оперативно-тактичні засади запобігання злочинам оперативними підрозділами кримінальної міліції : монографія. К., 2004. 444 с.

6. Чупилкин Ю.Б. Правоохранительные органы Российской Федерации. URL: https://studref.com/415438/pravo/pravoohranitelnye_organy_rossiyskoy_federatsii (дата звернення: 23.11.2020).

7. Силы и средства оперативно-розыскной деятельности должностных лиц таможенных органов. URL: <http://www.lawereg.ru/kenims-436-1.htm> (дата звернення: 23.11.2020).